

De Postrijder der provincie Limburg


MEN SCHRIJFT IN

te Tongeren bij M. COLLÉ, uitgever en eigenaar van dit blad, groote Markt, n° 51.

verschijnende dinsdags, donderdags en zaterdags.

ABONNEMENT

binnen de stad, 7 fr. per jaar.
buiten de stad, 8 fr.
Een blad afzonderlijk 15 centiemen.
Aankondigingen 15 centiemen per druckregel.

 De personen die tot heden hun abonnement aan den Postrijder niet betaald hebben worden verzocht ons het bedrag ervan te doen toekomen.

Boden Mathias	id.	1,00
Theresia Peters	id.	5,00
Agnes Bogaerts	id.	2,00
Ongenoemde	id.	5,00
Total		5870,15

Onderwijs.

De Staat moet het algemeen belang verzorgen maar in eene maatschappij, waar de gemoederen zoo diep verdeeld zijn, is slechts weinig van algemeen belang. Voor sommigen is niets meer van belang dan de stoffelijke welvaart; anderen stellen het grootste belang in hetgeen zij de opvoeding en de ontwikkeling van het volk noemen; en wederom zijn er anderen, wier belangen hooger zijn dan stoffelijke welvaart en verstandelijke beschaving. Wil nu de Staat een dezer belangen bovenmate bevorderen, dan moet daarvan het noodzakelijke gevolg zijn, dat hij aan velen stof tot billijke klachten geeft.

En welk vraagstuk biedt meer verdeeldheid aan dan dat van het onderwijs?

Opvoeding en onderwijs vormen den toekomstigen burger. Men zal dus een ander onderwijs en eene andere opvoeding wenschen naar gelang men de roeping van den burger anders begrijpt. Wilt gij voor uw kind niets anders, dan dat het met glans door de wereld kome: welnu, zend het naar eene school, waar men de kunst leert om rijk te worden. Moet uw kind geen vrijdenker zijn, stelt gij u voor, er een beschaafd mensch en tevens een braaf christen van te maken, dan kunt gij geen ander onderwijs in de kunsten en wetenschappen verlangen, dat zulk een, welks grondslag het positieve christendom is.

Niemand zal zeggen, dat in zake van onderwijs deze drie eischen niet gesteld worden. Wil de Staat zelf onderwijs geven, dan zal hij een systeem kiezen, dat voor sommigen onvoldoende, voor anderen overbodig is. Sluit hij den godsdienst uit het onderwijs, dan wordt dit door de godsdienstige gezinden met leed aangezien; wil hij een wijsgeerig onderwijs geven, de industriël, die voor zijn kind niets meer eischt dan reken-, meet- en natuurkunde, zal de diepgedachte voorlezings van den wijsgeerigen leermeester voor nutteloozen praaf houden.

Wat waarheid is voor het onderwijs, met betrekking voor den toekomstigen burger, is ook waarheid voor het onderwijs onder het opzicht van den bijzonderen mensch en zijn

toekomstig beroep of stand in de wereld. Vele ouders klagen, dat men te veel doet voor dien tak van het onderwijs, te weinig voor eenen anderen, naarvolgens die tak nuttig en onmisbaar is voor het beroep, waartoe zij hunne kinderen bestemmen.

Daaruit blijkt, dat de Staat geen onderwijs mag geven, omdat hij geen onderwijs kan geven dat van algemeen belang is.

Het geven van onderwijs is op de eerste plaats de taak der bijzondere krachten; van daar de noodzakelijkheid om alles weg te nemen of te voorkomen, dat de vrijheid van het bijzonder onderwijs eenigermate kan belemmeren.

Maar dewil de Staat er groot belang bij heeft, dat het opkomend geslacht behoorlijk onderwezen worde, zou hij, waar het noodig is, de bijzondere scholen moeten ondersteunen.

Wij nemen echter aan dat, waar, door de bijzondere scholen, ook als zij door den Staat, de provincie of de gemeente worden bijgestaan niet genoegzaam in de behoefte van deugdelijk onderwijs wordt voorzien, er openbare scholen moeten opricht worden.

Op deze wijze zijn niemands rechten gekrenkt; voor de deugdelijkheid van het onderwijs is gezorgd, en door de concurrentie der bijzondere scholen onder elkaar, en door de hoop op ondersteuning, en door de mogelijke oprichting van openbare scholen, bijaldien de bijzondere aan de behoefte of de verwachting niet beantwoorden.

Een goddelooze professor.

M. Bergé leeraar bij de hogeschool van Brussel, heeft dezer dagen zoo afschrijfelijke ketterijen, zoo schroomtelijke goddeloosheden uitgebraakt in onze Kamer der volksvertegenwoordigers, dat men waarlijk beschaamd zou worden van Belg te zijn.

Sedert de fransche republiek der verledene eeuw, gelooven wij niet dat er in een parlement van Europa dergelijke afschuwlijkheden zijn gezegd geweest. M. Bergé heeft, onder anderen, openlijk den lof uitgesproken van de *vrijdenkerij*, deze helse secte die voor doelwit heeft den priester van het sterfbed te verwijderen. M. Bergé, in zijne dwaze razernij tegen het goed, heeft de H. Kerk beschuldigd het ongeluk te zijn van het menschedom en de ondergang der volkeren.

Onze katholieke representanten, vooral de geleerde M. Thonissen, hebben krachtadig

geprotesteerd en meesterlijk geantwoord. Maar van den kant der liberalen is er niet één opgestaan om M. Bergé tegen te spreken; integendeel allen schijnen min dan ooit eensgezind om de wet van 1842 af te schaffen en den priester uit alle staatscholen te verbannen. Zoo laag is de liberale partij gedaald! Is het dan te verwonderen, dat alwie nog een straalke geloof heeft, zich van de liberalen afscheidt?

Dat alles zal nogtans onze tegenstrevers niet beletten van met de aanstaande kiezingen eenvoudige menschen te willen wijs maken dat de liberalen tegen den godsdienst niet zijn.

Een goddelooze student.

Zulke meesters zulke leerlingen!... Onlangs is er te Bergen (Mons) een student van het atheneum gestorven, die tot den laatsten oogenblik toe alle hulp van den priester en van de H. Kerk geweigerd heeft. Dat zijn de droevige gevolgen, de bittere vruchten van een onderwijs zonder religie.

De liberale gazet van Bergen, de *Organe de Mons*, weet niets dan lof te zeggen van dien ellendigen jongeling. Het is dan eene waarheid dat de liberalen slechter en slechter worden, en zich meer en meer de vijanden verklaren van God en zijne Kerk.

IJzeren weg van Brussel naar Aken.

ONTWERP DES HEEREN POUSET.

Het Midden-bestier van een rechtstreekschen ijzeren weg van Brussel naar Aken over Terwueren, Thienen, Zoutleeuw, St-Truiden, Loon, Tongeren, Visé, Avelal, heeft een opstel uitgegeven waarin de belangrijkste voordeelen dezer nieuwe baan zijn aangeduid.

Wij geven uit dat belangwekkend werk de volgende uittreksels:

Beroeping op de natuurlijke rechten der steden Tongeren, Borgloon, St-Truiden en Zoutleeuw.

De rechte lijn is de kortste weg van het ene punt tot het ander. Deze grondregel is bijzonder voor het aanleggen van ijzeren wegen, die, zooals van Brussel naar Aken, bestemd zijn om middelpunten gelijk Oostende, Gent, Brussel en Aken met den Rijn te verbinden.

Dat de kortste baan de voordeligste is, is eenieder duidelijk bewezen, wijl de kosten van vervoer zoowel van personen als van koopwaren op den geringsten prijs gebracht worden, vooral wanneer de hinderpalen welke de gesteldheid van den grond te weeg brengen geene aanleiding geven tot het niet aannemen van de rechtstreeksche lijn.

bij denzelfden post, en vervult die op dezelfde wijze.

Hoe dikwijls is hij niet op proef gesteld, zonder dat men het wilde, maar door de omstandigheden zelve; doch nooit heeft men hem van eene font kunnen betichten, nooit heeft men hem nieuwsgierigheid of kuiperij kunnen ten laste leggen. Daardoor heeft de keizerin eindelijk een groot en onwankelbaar vertrouwen te zijnen opzichte opgevat. Zij is van zijne getrouwheid en eerlijkheid zoo vast overtuigd, dat hij daardoor zelfs een schijntje van invloed op haar gewonnen heeft, en omdat zij weet, dat hij noch door geld, noch door vleierij, noch door beloften, noch door aertbetoon te winnen is; zoo vraagt zij zelve hem dikwijls in gewichtige gevallen om zijne meening, en zijn altijd gezond en onpartijdig oordeel heeft hij haar eene soort van gewicht.

Maar als deze man zoo eerlijk en onbaatzuchtig is, hoe zullen wij hem dan kunnen winnen?

Wij moeten trachten zijn hart en zijn hoofd voor ons te winnen. Hij moet belangstelling krijgen in het lot van den ongelukkigen gevangene, en den wensch in zich voelen ontwakken, om tot zijne bevrijding te mogen medewerken. Vervolgens, als men dat bereikt heeft, kan men er aan gaan denken ook zijn eigen belang een weinig te prikkelen en hem geld aan te bieden.

Geld? Dit wonder van eerlijkheid en trouw is alzoo omkoopbaar?

Hij was het nooit, en zal het misschien ook nooit zijn. Hij zelf heeft in het geheel geene behoeften, geene wenschen, maar hij heeft éne enkele neiging, de neiging tot zijne dochter, een jong en schoon meisje, dat hij ver van Weenen in een klooster heeft laten opvoeden, daar hij alles wantrouwt, wat met het hof in betrekking staat. Daarva heeft hij haar bij eene fatsoenlijke burgerfamilie te Weenen in den kost gedaan, maar zij mag hem nooit opzoeken, nooit in het paleis komen, om naar hem te vragen, opdat zij

DE BULTENAAR.

(Vervolg.)

Zij strekte hare beide gevouwen handen met smeekeuwig blik naar den generaal uit, die haar onbeweeglijk, met afgewend gelaat, had aangehoord. Toen zij zweeg, zag hij de prinses aan. Amelia had het van vreugde wel willen uitgillen want zij zag, hoe er op de wang van den generaal twee tranen biggelden.

— Ach, riep zij, gij weent ook? gij hebt dus medelijden?

De generaal greep hare hand, en terwijl hij dit deed, boog hij zich eerbiedig voor haar op de knien.

— Ja, zeide hij, ik ween, doch niet om u en niet uit medelijden, maar omdat ik ontroerd ben door uwe grootheid van ziel. Ik heb geen medelijden met u, want uwe smart is zoo groot en zoo heilig, dat zij boven alle medelijden verheven is. Ik werp mij vol eerbied voor u op de knien, want uw vreeslijk lijden verdient eerbied, en het maakt u schooner dan al die lachende vrouwen, welke in lichtzinnige vrolijkheid door het leven heen dartelen. Het is niet de diplomaat, maar de mensch, die voor u knielt en u, vol van den heiligsten eerbied, zijne hulde brengt!

Amelia richtte hem op met eenen glimlach, zoo zacht en zoo lieflijk, als sinds lange jaren hij haar niet was opgemerkt geworden.

— Sta op, generaal, zeide zij fluisterend; laten wij als goede vrienden elkander ter zijde staan, en bewijs gij mij uwe deelname, door mij den raad en de hulp te schenken, die tot zijne verlossing noodig zijn.

De generaal zweeg een geruimen tijd, en keek nadenkend voor zich heen.

— Men moet de Keizerin bewerken, zegde hij vervolgens, en haar dringen om, ten gevalle van Treuk, zich tot koning Frederik te wenden. Hij zal het eerste verzoek van Maria-Theresia

niet afslaan.

— Neemt gij het op u, om de Keizerin te bewerken? vroeg Amelia haastig. Wilt gij uwen ongelukkigen neef aan hare bescherming aanbevelen?

— Indien daar mogelijkheid toe bestaan had, dan had ik het reeds lang gedaan, zegde de generaal terwijl hij de schouders optrok. Maar ik durfde het niet wagen. Treuk is mijn bloedverwant, en mijne bede zou daarom het gevolg schijnen, niet van medelijden, maar van eigenbelang; mijne Keizerin bezit echter een zoo fijn gevoel voor recht, dat het eene vasten regel bij haar is, om aan niemand, wie het mag zijn, ook niet aan diegenen, in wie zij het meeste vertrouwen stelt, eeng bezoek toe te staan, dat betrekking heeft op eene bloedverwant. De Keizerin zou mij dus stellig hebben afgewezen, als ik Treuk haar aanbevolen had. Buitendien zou ik daardoor in omnia zijn geraakt met eene machtige en invloedrijke partij aan 't hof der Keizerin met eene partij, die geenszins wenscht, dat Treuk ooit bevrijd worde, dewil hij dan komen zou om rekenschap te vragen van zijnen oom, den pandoeren-kapitein, over hem nagelaten goederen en bezittingen; aangezien zulk een eisch voor vele, zelfs zeer hooggeplaatste personen wel eens moeilijk en lastig zou kunnen zijn. Deze personen zouden de Keizerin bestormen met aanklachten tegen dezen ongelukkige, van wien zij zeer goed weten, dat hij niet in staat is, zich te verdedigen. Men moet zich alzoo den schijn geven, alsof men, evenals zij, den armen Treuk vergeten had, die in den kerker zucht, terwijl zijn erfgod wordt beheerd door eene commissie, die zich voor hare moeite de goederen van den pandoeren kapitein toeigent. Het is zeer gevaarlijk om in dit wespennest de hand te steken; die nijldige wespennest zou u gemakkelijk dooden. Wil men daarom voor Treuk werken, dan moet het volkomen onmerkbaar geschieden, door iemand, die zoo onschadelijk en onbeduidend is, dat niemand het der moeite waardig acht, hem gade te slaan,